

այն ծանր խնդիրը՝ թէ ինչ ճամբայ
պէտք է բռնել պատժելու մէջ . այս
խնդրոյս վրայ առանձին երկայն բարակ
պիտի խօսիմ երբ քննելու որ ըլլամ թէ
ինչ ապաշխարանքի կարգ պիտի բռնեմ
Բարձր Դատար գաստիարակութիւնը , և
թէ ինչ հասարակութեան պիտի ունենայ
գաստիարակը :

Բաւական բացայայտ ցուցուցի ը-
սածներովս թէ բարեկրթութիւնը ինչ
աստիճանի հարկաւոր է գաստիարակու-
թեան մէջ : Յայտնի կ'երևնայ՝ որ եթէ
բարեկրթութիւնը նոյն իսկ գաստիա-
րակութիւնն ալ չէ , գաստիարակու-
թեան անհրաժեշտ միջոցն է և բաց-
արձակապէս անոր հարկաւոր նեցուկը :

Սիրով կը համառօտեմ հոս բարե-
կրթութեան ամէն օգուտները պարզ
օրինակով մը , որ ճիշդ նմանութեամբ
անմեղադրելի կ'ընէ սովորական ըլլալը :

Բարեկրթութիւնը գաստիարակու-
թեան իբրև ծառին կեղևն է , որ ծա-
ռին հոյզը մէջը կ'ամփոփէ , կը պահ-
պանէ , ճամբան կ'ուղղէ , ու կը ստիպէ
ինչուան ծառին ներսը թափանցել , ու
անոր ջղերուն և ոստերուն մէջ տարա-
ծուիլ՝ որ գետնէն առած ամենամաքուր
հիւթովը սնանին :

Եւս հոյզովը կը ձևանայ ամուր ու
հաստատուն բուն մը , որուն ճիւղերը
ատենին իրենց տերևները , ծաղիկներն
ու պտուղները կը բերեն . ճիւղերուն
մէկուն վրայէն քերթէ կեղևը , ճիւղը
մէկէն՝ ի մէկ կը չորնայ . իսկ թէ բու-
նին վրայէն վերցընես , ծառը բոլոր կը
փճանայ :

Կեղևը կոշտ ծածկոյթ մը կ'երևայ ,
բայց այն է ծառին և անոր մասանցը
ոյժն ու զօրութիւնը պահողը . նոյնպէս
բարեկրթութիւնը գաստիարակութե-
մէջ երբեմն կեղևի պէս խիստ ու կարծր
կ'երևայ , բայց ինքն է ամէն բան պա-
հողը , կրթողն ու զօրացնողը :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՄԱՐԻԱՄ

ՄԱՅՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ ԵՒ ՄԱՐԴԿԱՆ

Ողջոյն ընդ քեզ , Մարիամ :
ԸՅՐ .

Ողջոյն ընդ քեզ , Մարիամ ,
Մահացուաց յոյս անթաւամ .
Ողջոյն ընդ քեզ , Մարիամ ,
Ողջոյն , սրբոյց մեր պատգամ .
Ողջոյն , երկնից տիրուհի .
Երկրիս մեր մայր հովանի .
Ողջ լեր , աչաց մերոց լոյս ,
Եթեր եւ աստղ մեր եւ յոյս :

Ողջոյն ընդ քեզ ծիրանի
Մինչ այդ հեղեկ ծաւալի .
Ողջոյն յամպոյն այն կարմիր ,
Զորով կայառէ լոյսն ի հիւ .
Ողջոյն կապոյտն յասպարեզ
Յարփույն , յաստեղց ողջոյն քեզ :
Ողջ լեր , ո՛հ ողջ լեր ,
Մարիամ յոյս մեր :

Քան ըզգեփիւս քաղցրաշունչ
Քո սիրանուանը մերձունջ
Անոյ ի սիրտ բաղմարիւր
Զով զեղանի չըրջափիւս .
Բնութիւն առ քեզ սիրադու
Ի գայլայլիկս գողցող ,
Ի սրբոյց սօսափին ,
Սաղարթաճեմն ի չըրջին ,
Ի տերեւոց վայրենից ,
Ի վրտակին սիրահեծ ,
Յաղբերց ի ցայտ երկնապող ,
Մանուած յալիս աղամուղ ,
Ի սահանաց խորունկեցս ,
Ի վաղ գետոց ծովահեղձ ,
Յովկէանեան գոռ շառաչ
Մինչ ի մեղմիկ սոյլ առաչ
Մըրմընջեն Ո՛ղջ լեր ,
Մարիամ յոյս մեր :

Ո՛հ , այո յոյս ապաւեն
Անրկալիք համօրէն .
Եթէ գըթոյդ ոչ նըժար
Յաշխարհ ձգքի սիրաբար ,
Թէ զմայրենիդ ոչ զաշկուռս
Դարձուցանես մեզ քաղցունս ,

Բարձունք եւ դաշտք մեր չքեղ
 Խոպանասցին զիրկ ի դեղ .
 Երկինք ի մութ տագնապի
 Եւ կամ պղնձ անջրգի .
 Տոչորեսցի դեղ դալար
 Հեղեղք գրնան սրղմավար .
 Յաւք եւ կարիք մահաբեր
 Պատեն զոլորտս սեւաստուեր ,
 Եւ առչորին երակունք
 Յեղեռն , ի մահ երագունք .
 Սուր եւ ժանիք , հուրք երկնից
 Ի մեր կորուստ գաշնակից ,
 Յաւերժաթափ ի շանթիս
 Ըսպառեսցուք սոսկալիս ,
 Եւ ի կենաց փախըստեայ
 Արտալածիկէ յԵդէմայ՝
 Ոգեք յալիս մըշտաբոց
 Աչք յարտասուս դառնակոծ
 Ոչ եւս սըրտին ի թելից
 Քեզ թըրթուցեն սիրալից
 Հառաչանս Ո՛ղջ լեր ,
 Մարիամ յոյս մեր :

Բայց թէ գամ մի լուսալիս
 Ըողես առ մեզ ակնարկիս ,
 Ի կոյս այսիցըդ ժըպիտ
 Եւ ի չըրթանց վարդախիտ
 Մարգըրտահոս ծաւալի
 Օրհնից մեզ ցօղ ցանկալի .
 Աստեղք ի քայլ ներգաշնակ
 Փայլուն գըլեն պարունակ .
 Լուսնին մահիկ շողալի
 Քեզ ոտընկայք լուսասփիռ ,
 Եւ յարիենին ճաճանչից
 Գըլթոյդ ուխք դան սիրալից .
 Խընդապըսակ անդ դարուն
 Ծաղկամբք գըրգեալ հովասուն ,
 Եւ ի ծոցոյդ քում զըւարթ
 Թափին շուշանք մեզ եւ վարդ .
 Ամարան հուր շանթարոց
 Ըիջեալ յառատ շաղ ամբոց ,
 Քըստմնածածան յարտորես
 Ըիկնի ցորեան ոսկեգէս .
 Ըստուերք սըրփոին աընկախիտ
 Սիք ճեմելով սէրուսիրտ .
 Քեւ , Մայր , կողերք ծանրանան ,
 Չարդարի քեւ մըրգաստան .
 Եւ մէն մի տունկ եւ ծաղիկ
 Փայլեն շնորհացդ ի կընիք .
 Դու խընձորոյն տաս կարմիր
 Կուսուլթեան սուրք վերադիր ,
 Եւ ըզճապուկ ուռովք շուրջ
 Գընդես ականց լուսափունջ :
 Դու և ըզդաս թեւապար
 Յանձանձեղով սիրաբար ,
 Ի մանրաշարժ յայն լեզուս

Զէին անուն սուրբ հեղուս .
 Զի թէ քեզ յանձն է երկին
 Աստեղք եւ ամպք որ լիւղին ,
 Իբր արտաբոյ քոյ խնամոց
 Ճախրիցեն թուիք այն թեւոց ,
 Վերջին բընակք ոլորտից
 Երկրիս մեր հիւրք ընդակից ,
 Որ եւ զկարիս մեր եւ յոյս
 Քեզ առ բերեն զցայդ եւ լոյս :
 Անդ ըզկողերք սաղարթուն
 Սոխակն ի սոյլ սիրասուն
 Բնուլթեանց ողջոյն երաժիշտ
 Թարգման ըզձիցն եւ նաժիշտ՝
 Յերկարոգի յառեալ շունչ
 Արձակէ քաղցր ըզմոմունջ .
 Եւ մինչ փափկիկ լանջք ուռնուն
 Վիզ եւ աչկունք երերուն ,
 Յանկարծ ի խոհ մերթ լըռիկ
 Խորհըրգածէ պարկեշտիկ ,
 Եւ բորբոքեալ սիրավառ
 Զանոյշն առնու զիւր բարբառ
 Գեղգեղեալ Ո՛ղջ լեր ,
 Մարիամ մայր մեր :

Ի դոյն եւ մեր ձայնակից
 Ի ծըփանի շուրթն օրհնից ,
 Յարփոյն նախկին անդ նըշոյլ
 Ըզմեր ըզձից խառնեմք հոյլ ,
 Մինչդեռ ծագէ նա ի ծագ
 Զլուսոյն չափել չըրջափակ :
 Ի քոյդ վառեալ քաղցր անուն
 Զայեր լընումք եւ ըզտուն ,
 Յորժամ աստեղց շող ի շող
 Սըփոին ճաճանչք կարկաջող ,
 Ոսկի ցոլիցն այն քաղցրիկ
 Զանունդ ի դրոշմ տալ կընիք .
 Ո՛վ Մայր , յաղէտս մեր եւ վիշտ
 Դու հուպ ի սիրտ մեր կաս միշտ .
 Թէ աչք հոսեն արտասուս ,
 Միտք թէ ի ցաւ խորասոյզ ,
 Թէ բաբախեն լանջք ի խնդ ,
 Թէ շուրթն ոսկի տայ ժըմիտ ,
 Սիրոյդ անուն գեղանի
 Դեղ մեզ գիւրիչ հեղանի .
 Ըզքեզ կարդամք , եւ հառաչք
 Փոխակերպին ի զըւարճ ,
 Գոչելով Ողջ լեր ,
 Մարիամ մայր մեր :

Դու , դու այո , Մայր սիրուն ,
 Դու ապաւենդ իմ անքուն ,
 Ի քոյդ ես ծոց անվըկանդ
 Ըզսիրտ ձօնեմ զիմ պատանդ .
 Թէ զինեւ շուրջ կան ալիք
 Եւ ի գըլուկ թէ շանթիք՝
 Քառից տարերց ի վըտանդ ,
 Ներքին ծովուն յիմ ծըփանք .

Մինչ զեկ բեկտի մակուկիս ,
 Մինչ պաշարեն յորձանք զիս .
 Կամ շուրջ նիրհէ թէ անգորր
 Գոյժ մըրըկաց մօտաւոր .
 Թէ հողմ գողեալ զառաքաստ
 Սրարչաւ վարէ զիմ ըղաստ ,
 Ես լի յուսով անխըրիտ
 Քեզ յառեալ զակն անքըթիթ՝
 Սըրտիւ ի ծուփ անձկաւէտ
 Եւ ի սիրոյն ցողս յաւէտ
 Կողկողեցայց միշտ առ քեզ ,
 Թէ զայս ինձ շնորհ առաքես ,
 Հառաչել յամայր
 Ողջ լեր , Յոյս եւ Մայր :

Հ. Խ. Գ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

Թէյ :

Չինացւոց և Ղաբոնաց մէջ շատ յարգի է թէյ ըսուած օգտակար թուփը , ինչպէս յայտնի կը ցուցնէ այս յեւ տիններուն մէկ սրբազան աւանդութիւնը : Ըստ Ղաբոնաց՝ Տարմա ըսուած շատ կրօնասէր արքայազն իշխանը , որ Հնդկաց թագաւորներուն մէկուն երրորդ որդին էր , անցաւ ի Չինաստան Քրիստոսի 510 թուականին , և ամենայն խնամքով ջանաց ճշմարիտ Ըստուծոյն և ճշմարիտ կրօնից ծանօթութիւնը տարածել այն երկրին մէջ : Ուզենալով՝ որ իր օրինակովը յորդորէ զամենքը ըսածներուն հետեւելու , ամէն տեսակ մահացուցմունքներ ու ապաշխարութիւններ կ'ընէր , ինչպէս բացօթեայ տեղ կենալով և գիշեր ու ցորեկ աղօթից և մտածականի տալով զինքը : Բայց ինչպէս եղաւ որ շատ տարիներէ ետքը սաստիկ տկարացած ըլլալուն աշխատութիւններէ՝ օր մը առանց իր ուզելուն քունը տարաւ : Երբոր արթնացաւ Տարմա , երգմունքէն պակսած սեպեց զինքը , և որպէս զի անկէ ետեւ անդուկ կատարէ իր տուած խոստմունքը՝ կտրեց արտեւանունքն ու գետին նետեց : Երկրորդ օրը նոյն տեղն որ եկաւ , տեսաւ

Թէյ :

որ այն իր արտեւանունքը փոխուեր նոր անծանօթ թուփ մը դարձեր են . կերաւ անոր տերեւներէն , և զուարթութիւն մը ու իր առաջին ուժն ստացաւ : Եւ այն բանը իր աշակերտացն ու հետեւողներուն ալ պատուիրելով՝ կամաց կամաց թէյին յարգն աւելցաւ , իր ըրած օգտակար ազդեցութիւնները շատ պիտանի երեւցան ամենուն , և անկէց ետեւ հասարակաց ըմպելիք մը եղաւ :

Եւ թէյին օգտակարութիւնները մեզի անծանօթ ալ եղած ըլլային , բայց սակայն այդ ժողովրդական առասպելը բաւական էր ցուցնելու , որ Չինաց և Ղաբոններու առջեւ թէյը որոյ ու ցորենի յարգն ունի , որոնց սկզբանը համար ալ հին հեթանոս ժողովուրդները հրաշալի բաներ կը պատմէին : Չգիտցուիր թէ երբ և ինչ պատճառներու համար սկսեւ են Չինք թէյը